

Положення від 19.12.2024 № 3713/0/15-24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3713910-24#Text> (дата звернення: 18.12.2025 р.)

6. Сергій Ревер. Вища рада правосуддя: порядок формування та компетенція. *Український часопис конституційного права*. Часопис 3. 2018. Тема судова реформа: перші підсумки. С. 54–61.

7. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2017, № 7–8, ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення: 18.12.2025 р.)

8. Про затвердження Положення про секретаріат Вищої ради правосуддя. Вища рада правосуддя; Рішення, Положення від 23.03.2017 № 579/0/15-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr579910-17#n13> (дата звернення: 18.12.2025 р.)

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-37>

UNIFICATION AND HARMONIZATION OF DIGITAL NORMS IN THE LEGAL SYSTEMS OF THE EU AND UKRAINE

УНІФІКАЦІЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЯ ЦИФРОВИХ НОРМ У ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ ЄС ТА УКРАЇНИ

Stiranka M. B.

*Candidate of Law,
Attorney
Lviv, Ukraine*

Стиранка М. Б.

*кандидат юридичних наук,
адвокат
м. Львів, Україна*

Цифровізація суспільних відносин докорінно трансформує традиційні уявлення про право як систему нормативного регулювання. В умовах розвитку електронних комунікацій, штучного інтелекту, великих даних, цифрових платформ і транскордонних електронних сервісів право дедалі частіше стикається з необхідністю адаптації до нових технологічних реалій. У цьому контексті особливої актуальності набувають процеси уніфікації та гармонізації цифрових норм, які виступають ключовими інструментами правової інтеграції, зниження регуляторної фрагментації та формування сумісного цифрового правового простору.

Для України зазначені процеси мають стратегічне значення, оскільки гармонізація національного цифрового законодавства з правом Європейського Союзу є однією з передумов євроінтеграції,

розвитку цифрової економіки та формування ефективної системи електронного врядування. Водночас уніфікація та гармонізація не можуть розглядатися лише як технічне копіювання норм, а потребують глибокого доктринального осмислення, інституційної адаптації та врахування національних особливостей правової системи.

У науковій доктрині уніфікація розуміється як створення єдиних, ідентичних за змістом правових норм, які застосовуються у різних правових системах без істотних відмінностей [1]. Натомість гармонізація означає зближення правових регуляторних підходів із збереженням автономії національного правового регулювання, але з досягненням спільних стандартів і цілей [2]. У цифровій сфері обидва процеси мають взаємодоповнювальний характер, оскільки одні сегменти цифрових відносин потребують уніфікованого регулювання, тоді як інші допускають різні національні моделі за умови дотримання спільних принципів.

Право Європейського Союзу у сфері цифрового регулювання сформувало цілісну нормативну екосистему, що охоплює захист персональних даних, функціонування цифрових платформ, регулювання штучного інтелекту, кібербезпеку, обіг даних, електронну ідентифікацію та довірчі послуги. Ключову роль у цій системі відіграють регламенти та директиви, зокрема Загальний регламент про захист даних (GDPR), Digital Services Act, Digital Markets Act, Artificial Intelligence Act, Data Governance Act, NIS2 Directive та Регламент eIDAS [3; 4]. Саме ці акти формують основу уніфікованого цифрового правового простору ЄС.

Особливістю європейської моделі є поєднання уніфікації та гармонізації. Регламенти мають пряму дію та забезпечують однакове застосування норм у всіх державах-членах, тоді як директиви залишають простір для національної імплементації з урахуванням особливостей правових систем. Такий підхід дозволяє забезпечити баланс між єдністю правового регулювання та принципом субсидіарності [5].

Україна в останні роки демонструє активний розвиток цифрового законодавства, що проявляється у впровадженні електронних публічних послуг, створенні цифрових реєстрів, розвитку електронної ідентифікації, електронного документообігу та електронної демократії. Разом із тим, національна система цифрового права залишається фрагментованою, а її окремі елементи не завжди узгоджуються між собою, що ускладнює ефективну імплементацію європейських стандартів [6].

Гармонізація цифрових норм України з правом ЄС здійснюється у межах Угоди про асоціацію та численних секторальних програм

співробітництва. Вона охоплює, зокрема, сферу захисту персональних даних, кібербезпеки, електронних комунікацій, електронної комерції та відкритих даних. Проте рівень відповідності українського законодавства вимогам ЄС залишається нерівномірним, що зумовлює необхідність подальшої нормативної конвергенції.

Уніфікація цифрових норм у контексті України насамперед стосується тих сфер, де транскордонний характер цифрових відносин робить національне регулювання недостатнім. До таких сфер належать захист персональних даних, електронна ідентифікація, кібербезпека, регулювання цифрових платформ та штучного інтелекту. Саме у цих сегментах уніфікація дозволяє забезпечити правову визначеність, передбачуваність і взаємне визнання цифрових інструментів.

Водночас гармонізація дозволяє зберігати національні особливості правового регулювання, зокрема у сфері публічного адміністрування, організації електронних сервісів та судового захисту цифрових прав. Такий підхід є особливо важливим для України, оскільки національна правова система перебуває у стані трансформації та потребує поступового, а не радикального запозичення європейських моделей.

Суттєвою проблемою гармонізації є фрагментарність українського цифрового законодавства. Наявність численних законів і підзаконних актів без єдиного концептуального підґрунтя ускладнює їх системне застосування та породжує колізії [7; 8]. У цьому контексті дедалі частіше в доктрині обґрунтовується необхідність формування самостійної галузі цифрового права або принаймні кодифікації цифрового законодавства.

Не менш важливою є проблема інституційної спроможності. Ефективна гармонізація неможлива без належного рівня підготовки державних службовців, суддів, адвокатів та інших суб'єктів правозастосування. Відсутність єдиного підходу до тлумачення цифрових норм у судовій практиці знижує рівень правової визначеності та довіри до цифрових інститутів [9].

Разом із тим уніфікація та гармонізація цифрових норм мають значний потенціал для розвитку правової системи України. Вони сприяють підвищенню якості законодавства, зміцненню прав людини у цифровому середовищі, розвитку електронної демократії, залученню інвестицій у цифрову економіку та інтеграції у єдиний цифровий ринок ЄС.

Перспективним напрямом подальшого розвитку є формування в Україні системної концепції цифрового права, яка б поєднувала європейські стандарти з національними правовими традиціями. Така концепція має базуватися на принципах верховенства права, технологічної нейтральності, пропорційності, недискримінації та захисту людської гідності у цифровому середовищі [10; 11; 12].

Отже, уніфікація та гармонізація цифрових норм у правових системах ЄС та України є не лише техніко-юридичним процесом, а й важливим чинником правової трансформації держави. Вони формують підґрунтя для створення сучасного, ефективного та людино-орієнтованого цифрового правопорядку, що відповідає викликам глобалізованого цифрового світу. Для України ці процеси мають особливе значення як інструмент європейської інтеграції, модернізації правової системи та утвердження принципів правової держави у цифрову епоху.

Література:

1. Craig P., de Búrca G. *EU Law: Text, Cases, and Materials*. 7th ed. Oxford : Oxford University Press, 2020.
2. Barnard C. *The Substantive Law of the EU: The Four Freedoms*. 7th ed. Oxford : Oxford University Press, 2022.
3. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 (General Data Protection Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>
4. Regulation (EU) No 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market (eIDAS). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>
5. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>
6. Regulation (EU) 2022/1925 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2022 on contestable and fair markets in the digital sector (Digital Markets Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj>
7. Regulation (EU) 2022/868 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on European data governance (Data Governance Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj>
8. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>
9. Charter of Fundamental Rights of the European Union (2012/C 326/02). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>
10. Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level

of cybersecurity across the Union (NIS2). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>

11. Consolidated version of the Treaty on European Union. Art. 5 (principle of subsidiarity). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012M/TXT>

12. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-38>

**ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF THE USE
OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE ACTIVITIES
OF PUBLIC AUTHORITIES: HUMAN RIGHTS GUARANTEES
AND THE DIGITAL RESPONSIBILITY OF THE STATE**

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ГАРАНТІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ
ТА ЦИФРОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ**

Fomenko A. Y.

*Doctor of Law, Professor, Professor at
the Department of Public Law
Dnipro University of Technology
Dnipro, Ukraine*

Фоменко А. Є.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри публічного права
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

На межі третього десятиліття XXI століття стало майже буденністю те, що управлінські рішення держави народжуються не лише за письмовим столом посадовця, а й у «надрах» програмного коду. Те, що ще недавно здавалося експериментом айті-лабораторій, сьогодні працює в режимі щоденної адміністративної рутини. Штучний інтелект уже не екзотика й не футуристичний сюжет – це інструмент, який фактично інтегрований у механізм публічної влади, що сприяє підвищенню продуктивності та оперативності публічних рішень [1, с. 86–89].